

Персональна гербарна колекція Р.В. Ганжі нараховує понад 1 тис. гербарних зразків і включає види флори Полтавщини, зібрані в різних районах області власноруч Р.В. Ганжею та його учням (Салашна, Глібовицька, Науменко, Живилю, Черниш тощо) у 1960-2003 рр. На жаль, у багатьох видів відсутні вказівки щодо конкретного місця збору, але, не зважаючи на це, така колекція може успішно використовуватися для встановлення правильності самотійного визначення видів студентами під час виконання ними наукових робіт, так як в ній наявні майже всі представники флори Полтавської області, крім найбільш рідкісних.

Науковий систематичний гербарій нараховує майже 3000 гербарних аркушів. В ньому представлені не тільки види флори Полтавщини, а й інших областей: Харківської (колектори – Давидов Д.А., Лисяк Л.В.), Чернігівської (Кожем'яченко І.Б.), Закарпатської (Лозан Л.Ю.), Волинської (Беседіна І.С., Кравчук Г.М., Тиндик Л.М.) та Криму (Гомля Л.М.). Наявні також гербарні збори з Російської Федерації: Тюменська обл. (колектори – Мосько В., Зюман А.), Ленінградська обл. (Данілова, Смірнова, Максимова, Антоневич, Машметова, Калязіна, Чижикова), Белгородська обл. (Христофор, Матісов), Кольський півострів (Поплавська, Петрова, Яшуков), Соловецькі острови (Романова Л.В.), Хібіни (Зуброва). Цей гербарій є базовим для виконання наукових робіт, написання тез доповідей та наукових публікацій, для флористичних, систематичних, геоботанічних та соціологічних досліджень.

Але варто зазначити, що гербарна колекція кафедри ботаніки має ряд серйозних проблем. Насамперед, це недостатньо високий рівень наукового опрацювання матеріалів, що часто пов'язано не скільки з низьким рівнем кваліфікації спеціалістів, а з елементарною відсутністю відповідальної літератури. Тому було б доцільно запрошувати для обробки гербарію спеціалістів з систематики певних критичних груп.

Гостро стоїть питання про приміщення для гербарних колекцій. Часто відсутні елементарні матеріали, які необхідні для роботи з гербарними зборами та морозильна камера для обробки уражених шкідниками зразків. На жаль, вуз не має можливості виділити штатну одиницю для обслуговування колекції, тому вся робота щодо обслуговування і утримання гербарію судинних рослин виконується авторами даної статті на громадських засадах.

Отже, в науковому гербарії кафедри ботаніки ПДПУ імені В.Г. Короленка налічується близько 4000 аркушів. Щодо гербарний фонд поповнюється 100-200 гербарними зразками. Зараз проводиться робота по створенню комп'ютерного каталогу фондів гербарію.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ФІЗІОЛОГІЯ РОСЛИН» ЗА ВИМОГАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Грицайчук В.В., Потапенко Г.С. (Харків)

19 травня 2005 року Україна підписала Болонську декларацію і визначила шлях, по якому піде розвиток вищої освіти – кредитно-модульна система навчання. Завдання полягає в тому, щоб удосконалювати цю систему, вивчати і поширювати накопичений за ці роки досвід.

За навчальним планом, відповідно системі ECTS, курс «Фізіологія рослин» складається з 4,5 кредитів, має 6 змістовних модулів, 3 залікові кредити (1,2 та третій кредит з польової практики). Загальна кількість годин – 162, з них: лекції – 32 години, лабораторні – 50 годин, самостійна робота – 80 годин. Вид контролю – іспит з навчального курсу та залік з польової практики.

Структура залікових кредитів
Заліковий кредит 1 (99 годин)

Назва змістовного модулю	Аудиторна робота			Самостійна та індивідуальна робота, (год.)
	Лекції (год.)	Семінари (год.)	Лабораторні (год.)	
1. Водний обмін	6	8	12	Підготовка до лабораторних – 6 , до семінарів -6 , до підсумк. контролю – 2 .
2. Фотосинтез	8	4	12	Підготовка до лабораторних – 3, до семінарів – 2, підсумкового контролю – 4
3. Дихання	4	4	2	Підготовка до лабораторних – 1
				Самостійне опрацювання тем – 10
Всього годин	18	16	26	39

Заліковий кредит 2 (63 години)

Назва змістовного модулю	Аудиторна робота			Самостійна та індивідуальна робота, (год.)
	Лекції (год.)	Семінари (год.)	Лабораторні (год.)	
4. Мінеральне живлення	4	2	4	Підготовка до лабораторних – 2 , до семінарів – 2 , до підсумк. контролю – 2 . Самостійне опрацювання теми – 2
5. Фізіологія росту і розвитку	8	0	0	Підготовка до проміжного контролю – 2, підсумкового – 4. Самостійне опрацювання тем – 9
6. Фізіологія стресу і стійкості	2	0	2	Підготовка до лабораторної – 1, проміжного контролю – 3. Підготовка рефератів – 14
Всього годин	14	2	6	41

Розподіл балів, що присвоюється студентам

Назва модулю	Лабораторні роботи	Проміжний контроль	Підсумковий контроль (колоквиум)
Водний обмін	6	10	5
Фотосинтез	6	10	5
Дихання	2	5	5
Мінеральне жив-	4	5	5

лення			
Ріст та розвиток	-	5	-
Фізіологія стресу та стійкості	2	5	-
Самостійна робота	-	-	15
Реферати	-	-	5
Всього	20	40	40

Для оцінювання отриманих балів використовується шкала за системою ECTS.

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОСТІ ЗНАТЬ ПРО ПРИРОДУ

Гуз К.Ж. (Київ)

Розроблена методична система формування цілісних знань про природу предметів освітньої галузі "Природознавство". В методичних основах до неї втілені п'ять рівнів формування цілісності знань про природу (мал. 1) та науково-методичний супровід впровадження методичної системи формування цілісності знань про природу у практику загальноосвітньої школи та післядипломної педагогічної освіти.

Перший рівень методичної системи складає зміст онтодидактичного стрижня цілісності знань, який задається Державним стандартом і включає метапредметні компоненти змісту освітньої галузі «Природознавство», які визначаються її загальноприродничою складовою: реальні об'єкти, які учні спостерігають, вивчають, досліджують безпосередньо в своєму середовищі життя; загальноприродничі поняття (цілісність знань про природу, природничо-наукова картина світу, її еволюція, образ природи, основи формування цих систем знань, методи пізнання природи). Втілення цього рівня в методичну систему обумовлюється концепцією цілісної природничо-наукової освіти, технологією формування цілісності знань, основним принципом якої є неперервна сутнісна інтеграція елементів змісту знань про природу.

Рівень навчального предмета обумовлюється типовим навчальним планом, переліком навчальних предметів, через які реалізуються у навчальному процесі зміст освітньої галузі, послідовність їх вивчення, розподіл тижневого навантаження. Відповідно до предметів природничого циклу, інтегрованих курсів зміст освітньої галузі розподіляється таким чином, щоб метапредметні компоненти змісту освіти слугували основою неперервної інтеграції знань з кожного предмету зокрема і освітньої галузі в цілому.

Рівень навчального матеріалу у методичній системі зумовлює єдину схему побудови програм, предметів інтегрованих природознавчих курсів, згідно якої на початку програми подаються найбільш широкі поняття курсу – випереджаючі організатори знань, методи пізнання середовища життя; програми включають знання про природу і способи діяльності людини по відношенню до природи; досвід творчої діяльності; досвід емоційно-ціннісного ставлення до середовища життя; єдину для всіх предметів систему методів і форм організації навчання, специфічних для формування цілісності знань про природу, природничо-наукової картини світу, образу природи (спостереження і дослідження на уроках серед природи, структурування і переформулювання